

เอกสารเผยแพร่ โครงการวิจัย

โครงการวิจัยปฏิบัติการเพื่อหารูปแบบในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรบริโภคเกลือของผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย(รหัสโครงการทุน ของ สสส. 57-00505)An operational research to explore interventions for reducing sodium intake among patients with diabetes mellitus and hypertension in Muang District, Chiang Rai Province.

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง บทบาทของวิดีโอ ที่มีต่อการลดการบริโภคเกลือ ในผู้ป่วยความดันโลหิตสูง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ความเป็นมา มีการพัฒนาสื่อวิดีโอ เรื่อง ลดเค็ม...ลดเกลือ...เพื่อลดโรคเป็นภาษาเหนือ ความยาวประมาณ ๑๕ นาที ผู้แสดงทั้งหมด เป็นแพทย์, พยาบาล และผู้ป่วยที่ลดการกินเค็มได้สำเร็จ เนื้อหาประกอบด้วยส่วนความรู้ และส่วนประสบการณ์ของผู้ป่วย ๕ คน ซึ่งเล่าวิธีการลดเค็ม และประโยชน์จากการลดเค็ม ผู้ป่วยทุกคนพูดจบท้ายด้วยประโยคเดียวกัน เพื่อเชิญชวนให้ผู้ป่วยอื่นลดเค็ม

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ผลของการฉายวิดีโอ ที่มีต่อกลุ่มผู้ป่วยที่ลดค่าเกลือในปัสสาวะสำเร็จ และผู้ป่วยที่ลดค่าเกลือไม่ได้

วิธีการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ป่วยความดันโลหิตสูงของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแห่งหนึ่งที่เข้าร่วมโครงการวิจัยอยู่ในกลุ่มทดลองวิดีโอ ให้ผู้ป่วยชมวิดีโอ ๓ ครั้ง (เดือนที่ ๑, ๒ และ ๕) มีการเก็บข้อมูลเกลือในปัสสาวะใช้โปรแกรม Stata 11 เลือกผู้ป่วยจากจำนวน 102 คนคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ได้ผู้ป่วยสองกลุ่มคือกลุ่มผู้ป่วยที่ลดเค็มได้สำเร็จสูงสุด (8 คนเป็นชาย 4 คน) และกลุ่มที่ลดเค็มไม่ได้ (7 คน เป็นชาย 1 คน)

ผลการศึกษา สมาชิกของทั้งสองกลุ่ม มีอายุเฉลี่ย และดัชนีความยากจนใกล้เคียงกัน กลุ่มที่ลดเค็มสำเร็จมีการศึกษาน้อยกว่า ความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับการกินเค็ม ก่อนและหลังชมวิดีโอต่ำกว่ากลุ่มที่ลดเค็มไม่ได้ แต่สามารถลดเกลือในปัสสาวะได้หลังจากชมวิดีโอมากกว่า มีข้อแตกต่างของสมาชิกทั้งสองกลุ่มที่เห็นชัดคือ สมาชิกกลุ่มที่ลดเค็มสำเร็จส่วนใหญ่ จดจำชื่อวิดีโอ, ชื่อและเรื่องราวของผู้ป่วยในวิดีโอ ได้อย่างแม่นยำ มีการนำความรู้ และและวิธีการลดเค็มของผู้ป่วยในวิดีโอไปปฏิบัติตั้งแต่ได้ชมวิดีโอครั้งแรก สมาชิกส่วนใหญ่รับทราบจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลมานานแล้วว่าต้องลดเค็ม แต่ไม่ทราบว่าต้องลดอย่างไร ในขณะที่วิดีโอมีการบอกวิธีการที่ผู้ป่วยอื่นทำ จึงสามารถทำตามได้ง่าย สมาชิกส่วนใหญ่ยืนยันว่าการลดเกลือในอาหารทำให้รู้สึกว่าคุณภาพดีขึ้น รู้สึกเบาเนื้อ เบาตัว หายปวดเมื่อย สมาชิกชายที่ต้องทำงานใช้แรงงานกลางแจ้ง รู้สึกแปลกใจที่ลดเกลือแล้ว ไม่ได้ทำให้เพลียเหมือนที่คิด ทำงานได้เป็นปกติ และรู้สึกเหนื่อยน้อยลงด้วย สมาชิกสตรีรายหนึ่งยืนยันว่าผิวพรรณดูสดใสขึ้น และสังเกตว่าปัสสาวะสีใส ไม่ขุ่นเหมือนตอนกินเค็มสำหรับสมาชิกกลุ่มลดเค็มไม่ได้ พบว่าจำเรื่องผู้ป่วยในวิดีโอได้ แต่น้อยกว่ากลุ่มที่ลดเค็มสำเร็จทุกรายยืนยันว่าได้ลดเค็มลงแล้วหลังจากดูวิดีโอ แต่เหตุผลที่ลดเกลือในปัสสาวะไม่ได้ เป็นเพราะ มีงานในหมู่บ้านบ่อยมากๆ ทำให้ต้องกินอาหารที่หมู่บ้านเลี้ยง ซึ่งอาหารทุกอย่างจะเค็มมาก มีการใส่ผงชูรสมาก สมาชิกชายคนหนึ่ง ต้องลงมือทำอาหารเองเพราะภรรยาไม่ยอมลดเกลือเวลาปรุงอาหาร สมาชิกทั้งสองกลุ่ม เห็นว่าควรฉายวิดีโอให้ผู้ป่วยทุกรายดู อย่างน้อยสองครั้ง

สรุปและข้อเสนอแนะ กลุ่มผู้ป่วยที่ประสบความสำเร็จในการลดค่าเกลือในปัสสาวะได้สูงสุด สามารถจดจำเกี่ยวกับวิดีโอได้อย่างดีเยี่ยม และได้รับแรงจูงใจให้ลดเค็มตั้งแต่ชมวิดีโอครั้งแรก ควรมีการฉายวิดีโอนี้ให้ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงทุกรายได้ชม โดยเฉพาะผู้ป่วยในภาคเหนือตอนบน

Keywords: วิดีโอ, visualized education, ลดโซเดียม, การวิจัยเชิงคุณภาพ, ตัวอย่างผู้ป่วย

เผยแพร่โดย มูลนิธิวิจัยวันโรคและโรคเอดส์ <http://www.tbhivfoundation.org/index.php> Suggested citation: มูลนิธิวิจัยวันโรคและโรคเอดส์และ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์. รายงานการวิจัยโครงการวิจัยปฏิบัติการเพื่อหารูปแบบในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรบริโภคเกลือของผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. 2558. (บทคัดย่อ).